

vidit; et sapienter se periculo abstulit, in quo potius laborem quam lucrum esse perspexit. Ultrō se Paulus apud Ephesum periculis obtulit, quia 179 potius periculo lacrum vidit. Damasci autem ideo periculo subtraxit semetipsum, quia nullum periculi ipsius arbitratus est fructum.

4. Disce quomodo ad martyrium se offerat quisque ultro, vel quomodo juxta sententiam Dei cingatur ab altero, et, quo non vult ipse, ducatur, nisi quod et propter gloriam futuram de certamine justus gaudet, et propter passionis violentiam refugit subire quod dolet.

5. Accipe exemplum adeundi sub trepidatione martyrii de usu bellandi, in quo exercitatus quisque in prælio et per audaciam certamen aggreditur, et per timorem cunctatione movetur.

6. Item accipe exemplum martyrii de reparatione humani corporis ad salutem; dum quisque et de spe reparationis gaudet, et de incisionibus ceu amarissimis poculis moeret.

CAPUT XXIV.

De sanctorum miraculis.

1. Etsi apostolis virtus data est signorum propter fidem gentium nutriendam, Ecclesiae tamen data est virtus operum propter eandem 180 fidem ornandam. Et tamen in ipsis apostolis plus erat mirabilis virtus operum quam virtus signorum. Ita et nunc in Ecclesia plus est bene vivere quam signa facere.

2. Quod nunc Ecclesia non ea miracula faciat quæ

Ibid. Paulus, etc. Id liquet ex Actorum xix. Paulo enim volente exredi ad populum, non permiserunt discipuli ejus. LOAISA.

Ibid. Vezzosius non probat rationem Loaisæ, quod, si tollatur negatio, sensus non convenit iis quæ sequuntur, sed tamen agonis fructum videns, etc. In nota Loaisæ mendum erat, sed tamen si agonis fructum videns, fortasse inde ortum, quod in nonnullis Editis legitur sed tamen si agonis fructum videt, etc. In eadem etiam nota correxi de sententiæ suæ rigore pro de sententiæ vigore. Cæterum negari nequit, quod commodior sensus eruitur, si apponatur negatio. Florezius, tom. X Hisp. sacr., c. 10, apologiam texit martyrum Cordubensium in persecutione Saracenica, qui se ultro pro veritatis defensione certamini obtulerunt, quos defendit etiam gloriosissimus ipse Christi martyr sanctus Eulogius Cordubensis. Advertit Florezius verba sancti Thomæ a Loaisa citata non reperiri ea quæst. 124, 2—2, qui potius art. 3, ad 1, ait: ex zelo fidei et charitate fraterna multoties leguntur sancti martyres sponte se obtulisse martyrio. An et quandonam licita sit spontanea oblatio ad martyrium, magna eruditionis copia explicat Benedictus XIV de Beatif. sanctor. lib. III, cap. 16. AREV.

6. Alii, de incisionibus malorum. AREV.

CAP. XXIV. N. 1. Ex Gregor. homil. 29. LOAISA.

Ibid. plus erat, etc. Id constat ex Lucæ x: Ecce dedi vobis potestatem calcandi serpentes, et scorpiones, et super omnem virtutem inimici, et nihil vobis nocebit. Verumtamen in hoc nolite quædere, quia spiritus vobis subjiciuntur. Gaudete autem, quod nomina vestra scripta sunt in cælis. Quod docte etiam probat venerabilis et sanctus Beda, super Joann. I. LOAISA.

Ibid. Plus est bene, etc. Id eleganter probat Cyprianus in oratione de Unitate Ecclesiæ ex illo Matth. vii: Multi enim dicent in illa die: Domine, Domine, nonne in nomine tuo prophetavimus, et in

A sub apostolis faciebat, ea causa est, quia tunc oportebat mundum miraculis credere, nunc vero jam credentem oportet bonis operibus coruscare. Nam ideo tunc signa fiebant exterius, ut interius fides roboraretur.

3. Jam in fide miracula quicumque requirit, vanam gloriam, ut laudetur, querit. Scriptum est enim: *Linguae in signum sunt, non fidelibus, sed infidelibus* (I Cor. xiv, 22). Ecce signum non est fidelibus necessarium, qui jam crediderunt, sed infidelibus, ut convertantur. Nam Paulus pro non credentium infidelitate patrem Publii de infirmitate febrium virtutibus curat (Act. xxviii, 8), infirmantem vero Timotheum fidelem, non oratione, sed medicinaliter temperat, ut noveris, miracula pro incredulis, non pro fidelibus fieri.

B 4. Antequam Antichristus appareat, virtutes ab Ecclesia, et signa cessabunt, quatenus eam quasi abjectiorem persequatur audacius. Ob hanc utilitatem cessabunt sub Antichristo ab Ecclesia miracula et virtutes, ut per hoc et sanctorum clareat patientia, et reproborum, qui scandalizabuntur, levitas ostendatur, et persequentium audacia ferocior efficiatur.

181 CAPUT XXV.

De Antichristo et ejus signis.

1. Omnis qui secundum Christianæ professionis normam aut non vivit, aut aliter docet, Antichristus est.

2. Plerique autem Antichristi tempora non visuri

C nomine tuo dæmonia ejecimus et in tuo nomine virtutes multas fecimus? Et tunc dicam illis: Nunquam vos cognovi, recedite a me, qui operamini iniquitatem. Sic enim legitur apud Cyprianum, pro quibus in Editione Vulgata est: *Multi dicent in illa die, etc. Et tunc confitebor illis quia nunquam novi vos. Discedite a me.* Idem probat divus Ambrosius in comment. epist. I ad Corinth., xii, exponens illud: *Et adhuc excellentiorem viam vobis demonstro.* LOAISA.

Ibid. In nota Loaisæ erat: *Ecce dedit vobis, quod ex Evangelio correxi.* AREV.

2. Quare miracula in Ecclesia nunc cessaverint causas etiam reddit August. lib. I Retract., cap. 13, et I. de Vera religione, cap. 25, et Ambros. super primam Epistolam ad Corinth., xii, in fine. Divus Gregorius, lib. xxvii Moralium docet etiam Ecclesiam olim adminiculis miraculorum indiguisset, nunc vero non item: *Paulus, inquit, egregius prædicator Mile-tum veniens, plenam infidelibus, sciens patrem Publii dysenteria febribusque vexatum, orando salvavit; et tamen ægrotanti Timotheo præcepit dicens: Modico vino utere propter stomachum tuum et frequentes tuas infirmitates.* LOAISA.

3. Ex Gregor., lib. xxvii Moral., c. 14. LOAISA.

Ibid. Medicinaliter temperat. Al., medicinaliter reparat. AREV.

4. Ex Gregor., lib. xxxiv Moral., cap. 2. LOAISA.

Ibid. Ferocior. Velus Editio, fortior. AREV.

CAP. XXV. N. 1. Antichristus Latine dicitur contrarius Christo, ut auctor est Augustinus in primam canonicam Joann. tract. 3, et in libello de Antichristo, si modo ejus est, et Gregor., lib. xxix Moral., c. 6. Rebells Christo vocatur a Tertull., lib. de Præscript. adversus hæret. A Joann. I, II, mendax dicitur. *Quis est, inquit, mendax, nisi qui negat, quoniam Jesus non est Christus? hic est Antichristus.* Apoc. xiii Bestia nominatur. Homo peccati, et filius perditionis a Paulo II Thess. II. Hæc aliaque multa

sunt, et tamen in membris Antichristi inveniendi sunt.

3. Antequam veniat Antichristus, multa ejus membra præcesserunt, et pravæ actionis merito caput proprium prævererunt, secundum Apostoli sententiam, qui jam iniquitatis mysterium operari illum affirmat, etiam antequam reveletur (II *Thess.* ii, 7).

4. Magnitudo signorum faciet sub Antichristo ut electi, si fieri potest, in errorem mittantur (*Matth.* xxiv, 24). Sed si electi, quomodo sunt in errorem mittendi? Ergo ibunt in errorem titubationis ad modicum præ multitudine prodigiorum, non tamen deijciendi sunt a stabilitate sua terrorum impulsu atque signorum. Unde et ideo ponitur *si fieri potest*, quia electi perire non possunt, sed cito resipiscentes cordis errorem religione coercebunt: scientes prædictum **182** a Domino esse, ut dum hoc fecerint adversarii, non conturbentur sancti.

5. Tam mira facturus est prodigia et signa, dum venerit Antichristus, ut etiam electis quidam cordis gignatur scrupulus, quod tamen cito exsuperet in illis ratio, per quam scient in deceptionem reproborum et electorum probationem eadem fieri signa. In quo tempore per patientiam gloriosi erunt sancti, non per miracula, sicut martyres fuerunt priores. Illi enim et persecutores sustinebunt, et facientes prodigia. Proinde et durius bellum sustinebunt, quia non solum contra persequentes, sed etiam contra miraculis coruscantes dimicaturi sunt.

6. Gravius sub Antichristi temporibus contra Ecclesiam desæviet Synagoga, quam in ipso adventu Salvatoris Christianos est persecuta.

7. Dum in martyres diabolus jam exercuerit magnam crudelitatem etiam ligatus, crudelior erit tamen sub Antichristi temporibus, quando etiam erit solvendus. Nam si tanta ligatus, quanta solutus faciet?

8. Quanto propinquius finem mundi diabolus videt,

nomina illi per translationem et allegoriam in divinis literis tribuuntur. LOAISA.

Ibid. De Antichristo notum est opus doctissimi Malvendæ, ut alios omittam. AREV.

3. Membra Antichristi sunt hæretici et improbi Christiani; qui ore Christum confitentur, factis autem negant, ex August., tract. 3 super primam Epist. Joann. *Quisquis factis, inquit, negat Christum, Antichristus est.* Quotquot enim habet Ecclesia perjuros, fraudatores, adulatores, ebriosos, feneratores, aliosque id genus sceleratos homines, antichristos, hoc est, adversarios Christi esse, idem recte asserit. Quod ipsum etiam de hæreticis censet, ex illo ejusdem loci: *Antichristus est qui negat Patrem et Filium. Omnis spiritus, qui solvit Jesum, ex Deo non est, et hic est Antichristus.* LOAISA.

Ibid. Locus Pauli est II *Thess.* ii. Nam mysterium jam operatur iniquitatis. In quem locum divus Thomas Aquinas sic ait: *Sicut omnia bona sanctorum ante Christum fuerunt figura Christi, sic in omni persecutione Ecclesiæ tyranni fuerunt, quasi figura Antichristi.* Græci hunc Pauli locum de Nerone dictum accipiunt, in qua sententia etiam divus Ambros. est in hunc locum. LOAISA.

5. Num vera futura sint miracula ac prodigia Antichristi, vide Augustin., lib. xx de Civit. Dei, cap. 49. LOAISA.

Ibid. Durius bellum. Quam atrox Antichristi bellum futurum sit patet ex illo Isai. xiv: *Hic homo, qui*

A tanto crudelius persecutiones exercet, ut quia se continuo damnandum conspicit, socios sibi multiplicet, cum quibus gehennæ ignibus addicatur.

9. Quanto breve tempus videt sibi restare diabolus, ut damnetur, tanto in magna persecutionis ira movetur, divina iustitia permittente, ut glorificentur electi, sordidentur iniqui, et ut diabolo durior crescat damnationis sententia.

183 CAPUT XXVI.

De resurrectione.

1. Inchoatio pacis sanctorum est in hac vita, non perfectio. Tunc autem erit plenitudo pacis, dum ad Dei contemplationem absorpta carnis infirmitate convalescerint.

2. Resurrectio mortuorum, ut Apostolus ait, in virum perfectum, in mensuram ætatis plenitudinis Christi futura est (*Ephes.* iv, 13); in ætate scilicet juventutis, quæ profectu non indiget, et absque inclinatione defectus in perfectione ex utraque parte et plena est, et robusta.

3. Quamvis nunc filiorum Dei nomine homines fideles vocentur (*Rom.* viii, 14), tamen ex eo quod hanc servitutem corruptionis patiuntur adhuc jugo servitutis addicti, sunt accepturi plenam filiorum Dei libertatem, *Dum corruptibile hoc induerit incorruptionem* (I *Cor.* xv, 53).

4. Nunc Deus per speculum agnoscitur, in futuro autem quisque electus facie ad faciem præsentabitur (I *Cor.* xiii, 12), ut ipsam speciem contempletur, C quam nunc per speculum videre conatur.

5. In hac vita electorum numero ad dexteram pertinentium, et reproborum, qui ad sinistram ituri sunt, Ecclesiam Dei compleri (dicitur); in fine autem sæculi sicut zizania a frumento disjungi.

conciat terram, commovet reges, qui ponit orbem terræ totum desertum. Sic enim legit Cyprianus, interpretaturque de Antichristo, lib. iii Testimoniorum ad Quirinum. Vulgata Editio ita habet: *Nunquid iste est vir qui turbavit terram, qui concussit regna, qui posuit orbem desertum, et urbes ejus destruxit?* LOAISA.

Ibid. Scrupulus, quod tamen. Melius videretur scrupulus quem tamen. AREV.

7. Crudelior erit, etc. Al., *crudelior erit tamen sub Antichristi, etc., ligatus facere potuit, quanta, etc.* AREV.

9. Ita in Mss. et in Editione veteri. De tempore adventus Antichristi vide piam ac prudentem sententiam August., lib. xviii de Civit. Dei, cap. 93, et Greg., xxxiv Moral., cap. 40. LOAISA.

Ibid. Al., quanto brevius. Codex meus, *videt se regnare diabolus.* AREV.

CAP. XXVI. N. 1. Ex Gregor., lib. iv Moral., cap. 22 et 23. LOAISA.

2. August., lib. 22 de Civit., cap. 14 et 15. LOAISA.

Ibid. Sanctus Augustinus Pauli ad Ephesios locum interpretatur, et de ætate disserit qua resurrecturi sumus. AREV.

3. Fideles vocantur filii Dei per adoptionem Epist. I. Joann. iii. *Videte, inquit, qualem charitatem dedit nobis Pater, ut filii Dei nominemur, et simus. Et statim: Nunc filii Dei sumus (per gratiam videlicet), et nondum apparuit quid erimus. Scimus quoniam cum apparuerit, similes ei erimus, quoniam videbimus eum, sicuti est.* LOAISA.